

Leiden University Institute for Area Studies

Iran en Korea: zoektocht naar een eigen identiteit

Dat de dingen niet zijn wat ze lijken, is waar dr. Remco Breuker en dr. Gabrielle van den Berg steeds meer achterkomen. Beider onderzoeksgebieden zijn sterk gekleurd door vooroordelen. Breuker onderzoekt de rol van geschiedenis bij de totstandkoming van de Koreaanse identiteit. Van den Berg doet hetzelfde voor Iran. “Door ‘de ander’ te definiëren bepaal je de eigen identiteit.”

‘Kun je je niet beter bezig houden met modern Iran?’, krijgt Van den Berg vaak te horen. “Als mensen denken aan Iran dan denken ze aan het land dat door Bush tot de *axis of evil* werd benoemd, aan een land dat wordt geregeerd door de mollahs. Maar er valt over Iran zo veel meer te zeggen”, weet Van den Berg. Het Iraanse epos dat zij onderzoekt, het Shahnama, is daar een goed voorbeeld van. “Dit Koningsboek dateert uit 1010 en vertelt over de eerste mens op aarde tot aan de komst van de islam in de zevende eeuw. Voor machthebbers in de islamitische tijd fungeerden de verhalen over preislamitische koningen als voorbeeld en ijkpunt.

Het was een heus machtssymbool.” Nu geldt het boek als het nationale epos en als symbool van de nationale identiteit. Van den Berg: “Iedereen kent nog steeds de heldenverhalen van het Shahnama. Zoals het verhaal van Sohrab en zijn vader Rostam, van wie de laatste als de Hercules van de Perzische epiek geldt. Door het Koningsboek voelt een Iraniër zich Iraniër.”

Belangrijker dan de bijbel

Van den Berg onderzoekt de extra epen die in de loop van de eeuwen aan het Shahnama zijn toegevoegd. In februari 2011

Gabrielle van den Berg en Remco Breuker

Remco Breuker (1972) studeerde Japans en Koreaans in Leiden en Koreaanse geschiedenis aan de Seoul National University in Korea. Hij behaalde zijn PdD in de middeleeuwse Koreaanse geschiedenis in 2006. Naast zijn huidige onderzoek over de rol van het Koreaanse verleden in het moderne Korea houdt Breuker zich bezig met Koreaanse films en maakt hij literaire vertalingen uit het Koreaans.

Gabrielle van den Berg (1967) voltooide in 1991 haar opleiding Perzische taal en cultuur aan de Universiteit Leiden. Zes jaar later behaalde zij daar ook haar PhD en vertrok vervolgens naar Cambridge om Perzisch te doceren. Daarna is zij daar tot 2004 verbonden geweest aan het Shahnama Project. De Shahnama en de Perzische epische traditie is de focus van Van den Bergs huidige onderzoek.

rondt zij haar project *The Persian Epic Cycle and the Shahnama of Ferdowsi* af. “Het extra materiaal behoort dan wel niet tot het origineel, maar zegt ons enorm veel. Sommige epen hebben een politieke lading, andere een religieuze. Het is een levend epos gebleven, doordat er continu materiaal aan is toegevoegd. Traditiegetrouw vertelden mensen elkaar in koffiehuisen de oude verhalen, die ze -om het Sjiisme te promoten- combineerden met verhalen van religieuze leiders. Inmiddels is deze traditie op zijn retour. Maar als nationaal symbool is het heldendicht nog altijd krachtig. Het Shahnama is in de Iraanse cultuur belangrijker dan de bijbel hier vandaag de dag.”

De Koreaanse identiteit is geen open boek zoals het Shahnama dat is voor Iran. Het verdeelde Korea dwingt Breuker tot creativiteit in zijn zoektocht naar bronnen. Onconventionele bronnen als muziek, populaire literatuur, en tekstvervalsingen zijn de voedingsbodem van zijn huidige onderzoek naar de nationale identiteit: *History as Social Practice: Unconventional Historiographies of Korea*. “Je krijgt maar een beperkt beeld van de geschiedenis als je alleen afgaat op professionele historici. Het is soms veel interessanter om te weten hoe de gewone man in de straat er over denkt.” Breuker trekt een kartonnen doos onder zijn bureau vandaan: “Neem deze vechtfilms. Ze staan bekend als Hong Kong films, maar het zijn voor een groot deel Koreaanse acteurs. Het is grappig om te zien dat het de Japanners zijn die er elke keer weer van langs krijgen. Het zijn kleine stukjes geschiedenis die worden opgevoerd”, doelend op de Japanse annexatie van Korea in 1910.

Twee Korea's. Noord en Zuid. De één een communistische machtsstaat. De ander, naar Breukers zeggen, op veel vlakken democratischer dan Nederland. “In mijn onderzoek probeer ik de focus op het land als geheel een beetje los te laten. Korea is een lapjesdeken.” Breuker beschouwt het als een voorrecht dat hij onderzoek kan doen. Zuid-Korea heeft lang moeten vechten voor haar academische vrijheid, maar is zich daardoor ook bewust van de beperktheid van haar eigen visie, “een bewustzijn dat wij niet altijd hebben.” Veel van de heersende opvattingen die westerse landen hebben over Azië, benadrukken dat gebrek aan eigen historisch besef. “Mijn haren gaan overeind staan van oriëntalisme. Als Korea in het

De oerkoning Hushang doodt de zwarte demon in de strijd tegen het kwaad. Detail van een miniatuur toegeschreven aan Sultan Muhammad uit een Shahnama-handschrift gemaakt voor de Safavidische koning Shah Tahmasp, ca. 1520-1522. Dit handschrift staat ook bekend als het Houghton Shahnama, naar Arthur Houghton, de kunsthandelaar die dit handschrift in de tweede helft van de twintigste eeuw uit elkaar haalde om de miniaturen los te kunnen verkopen.

nieuws is, word ik vaak gebeld voor commentaar. Wat ik zeg komt niet altijd over. Niet omdat journalisten hun werk niet goed doen maar omdat zij te maken hebben met grote maatschappelijk vooroordelen. De keren dat Korea in het nieuws komt, gaat het over Guus Hiddink of zie je paraderende legers in Noord-Korea.”

Niet één identiteit

“Het is gemakzucht”, valt Van den Berg bij. “Mensen willen graag een eendimensionaal beeld.” Zelfs de universiteit is volgens haar niet helemaal gevrijwaard van vooroordelen. De afbakening van het Aziatische continent is daar een voorbeeld van. “Mijn afdeling valt onder ‘Middle Eastern studies’, terwijl de verwantschap met Azië net zo groot is.” Breuker geeft een ander voorbeeld. “In mijn vrije tijd vertaal ik Koreaanse literatuur. Opvallend is dat deze boeken hier vaak geen literaire recensies krijgen. De recensies zijn bijna altijd politiek gekleurd. De wens om van het land één te maken speelt altijd de hoofdrol.”

Van den Berg: “Ik vind het altijd fascinerend om te zien hoe ‘de ander’ wordt gedefinieerd. Want tegelijkertijd bepaal je daarmee je eigen identiteit. Die drang tot polarisatie is iets van alle tijden. In het Koningsboek is het de minachting tegenover de Turken. Vandaag de dag zet de Iraanse wereld zich af tegen de Arabieren en het Westen.” Breuker: “Wie is die ander, daar gaat het inderdaad om. Wat op een bepaald moment de ander was, hoeft niet altijd hetzelfde te blijven. De twee Korea's zijn broeders, maar ook strijders. Nu is Zuid-Korea een zeer rijk land, terwijl het in de jaren zeventig armer was dan Noord. ‘De ander’ is een fluïde categorie.”

Van den Berg: “Een kwart van de Iraniërs is van oorsprong Turkstalig. Je kunt dus niet spreken van één identiteit, die vaak wel wordt gezocht. Hetzelfde geldt voor het Shahnama. Sommigen stellen dat het epos iets ‘puur Perzisch’ is, maar: wat is Perzisch?”

De rol van het verleden is voor zowel Iran als Korea nog altijd enorm belangrijk. De drang naar een eigen, moderne, identiteit lijkt des te groter. Is dit typerend voor Azië? Absoluut niet, vindt Breuker. “Als Korea niet was opgedeeld, had de studie van de geschiedenis niet zo'n belangrijke rol gespeeld. En dat is niet typerend voor Azië, dat werkt overal ter wereld zo. Elke cultuur kan transformeren, afhankelijk van de tijd en omstandigheden. Het zijn universele mechanismen.”

Originele poster van de film Kill The Shogun (1975, oorspronkelijke titel: Het neerleggen van de wapenen), waarin tegen de achtergrond van de annexatie van Korea door Japan, een tragisch verhaal van heldhaftige vechtkunstenaars die zich hier letterlijk kicking and screaming tegen verzetten, wordt verteld.

